

Promoziun da la sanadad e prevenziun en la vischnanca

Manual per las incumbensadas ed ils incumbensads

Gesundheitsamt Graubünden
Uffizi da sanadad dal Grischun
Ufficio dell'igiene pubblica dei Grigioni

PREFAZIUN

Charas lecturas e chars lecturs

A la promoziun da la sanadad pudain contribuir nus tuts. In grond potenzial han cunzunt er las vischnancas. La concepziun dal spazi public, la promoziun tempriva da la sanadad ed ina buna furmaziun da scola gidan als uffants a crescer si en in ambient saun. Las raits socialas procuran che las personas creschidas pon viver uschè ditg sco pussaivel en moda autonoma e cun ina buna qualidad da viver en la vischnanca.

Sco persuna responsabla en la vischnanca pudais Vos crear spazis e purschidas che portan a tut las gruppas da la populaziun moviment, equilibr, contacts socials e barat davart temas sco nutriment e bainstar en il mintgadi – spazis e purschidas che qualifitgeschan la populaziun da sviluppar e da mobilisar las resursas individualas e socialas en moda optimala. Quai è la basa d'in mintgadi saun. Da talas cundiziuns generalas profitan la finala tuts: la vischnanca daventa pli attractiva ed ils custs da sanadad sa stabiliseschan. Quai èn mo dus da blers avantatgs. La promoziun da la sanadad è ina incumbensa che la direenziun da la vischnanca sto garantir. Surpigliai Vossa responsabladad. Co che Vos pudais francar la promoziun da la sanadad e la prevenziun en Vossa vischnanca, vegn mussà en quest manual. Grazia fitg, che Vos As engaschais en Vossa vischnanca per la sanadad e per la qualidad da viver.

Cordialmain

Peter Peyer

President da la Regenza 2023

Schef dal Departament da justia, segirezza e sanadad

En enquistas inditgeschan las Svizras ed ils Svizzers savens la sanadad sco il pli aut bain. Cumenzaì il viadi a la promoziun da la sanadad en Vossa vischnanca. Nus As preschentain l'impurtanza e la plivalur d'ina populaziun sauna.

Il Post spezialisà per la promoziun da la sanadad as sustegna sin l'entir viadi cun bleras pussaivladads da cussegliaziun e da finanziaziun. Nus ans legrain da Voss contact.

1

PROMOZIUN DA LA SANADAD EN LA VISCHNANCA

Pagina 4

2

CHAMPS D'ACZIUN E PRINCIPS D'ACZIUN

Pagina 7

FRANCAZIUN E REGULAZIUN

Pagina 14

3

4

ROLLA ED INCUMBENSAS

Pagina 18

5

POST SPEZIALISÀ PER LA PROMOZIUN DA LA SANADAD

Pagina 21

6

ULTERIURS POSTS SPEZIALISADS E BASAS

Pagina 22

1 – PROMOZIUN DA LA SANADAD EN LA VISCHNANCA

CO RESULTA SANADAD?

Sanadad resulta là, nua che umans vivan, emprendan, giogan e lavuran, pia en las vischnancas. Sche nus restain u daventain sauns, dependa da noss cumportament e da noss stil da viver individual. Decisivs èn plinavant ils conturns, en ils quals nus creschin si e vivain.

TGE PO INA VISCHNANCA FAR PER LA SANADAD DA LA POPULAZIUN?

La promoziun da la sanadad è ina incumbensa da la suprastanza communal. Conform a la basa legala sto la suprastanza communal garantir la promoziun da la sanadad (guardar p. 14). Las incumbensadas ed ils incumbensads per la promoziun da la sanadad e per la prevenziun (IPSP) adempleschan qua ina rolla cardinala.

La sanadad da las personas en lur vischnancas dependa dal stil da viver ch'ellas han, e co ch'ellas pon concepir sezzas las cundiziuns da viver, da scola e da lavur. Las pussaivladads concepziunalas da l'autra vart han in connex cun las differentas cundiziuns generalas economicas, socialas e culturalas.

Las vischnancas pon influenzer activamain la sanadad da lur populaziun, cun:

- encuraschar la populaziun da trair a niz e da mobilisar sias resursas individualas e socialas en moda optimala;
- promover vivas raits da relaziuns tranter las abitantas ed ils abitants;
- concepir il spazi public en moda favuraivla al moviment ed a l'inscunter;
- promover purschidas da cussegliaziun, d'assistenza e da temp liber da buna qualitad grazia a bunas cundiziuns generalas;
- cuntanscher ina scola che promova la sanadad;
- integrar la promoziun da la sanadad e la prevenziun en manuals ed en concepts u en strategias.

Ina vischnanca metta ils binaris, per che la populaziun possa prender decisziuns che promovon la sanadad en il mintgadi, crescher si en moda sauna e viver uschè ditg sco pussaivel en moda autodeterminada.

Er las vischnancas concepeschi la qualidà da viver individuala.

A lunga vista cuntanscha la vischnanca in effect:

DAPLI

- ⊕ onns da vita sauns e qualidà da viver
- ⊕ independenza per pli ditg
- ⊕ egualidà da las schanzas per tuts
- ⊕ attractividà da l'economia locala (p.ex. cumpatibilità da la professiun cun la famiglia)
- ⊕ burgaisas e burgais ch'èn colliads in cun l'auter en raits e ch'èn engaschads
- ⊕ prestaziun da lavur (pli autas entradas per persuna)

DAMAIN

- ⊖ malsognas evitablas e suffrientschas cumbinadas cun quai
- ⊖ isolaziun sociala e solitariadad
- ⊖ custs da malsogna e da tgira
- ⊖ basegn da plazs en chasas da personas attempadas e da tgira
- ⊖ necessitad da mesiras da promoziun individualas en scolas
- ⊖ povradad

FACIT

La vischnanca ha en maun da stgaffir cundiziuns da viver che promovon la sanadad. Uschia vivan las abitantas ed ils abitants gugent ed en moda sauna en la vischnanca. Ils custs da sanadad restan plinavant supportabels per tuts.

TIP

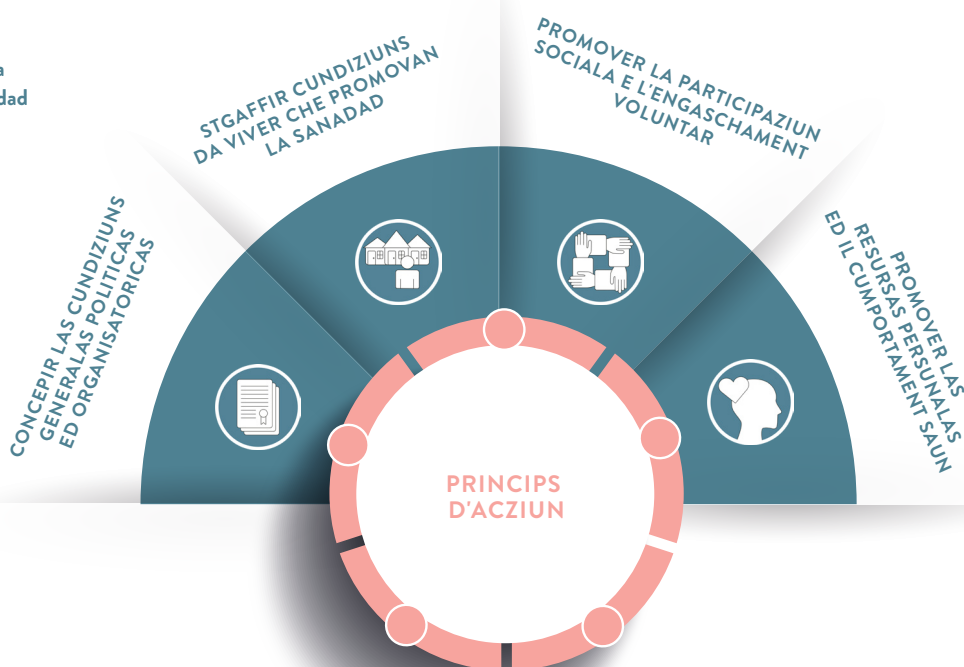
La sanadad è ina chausa subjectiva e sa basa sin ina chapientscha subjectiva.

- Tge faschais Vus per Vossa sanadad?
- Dissegnai Vossa rait da relaziuns cun Vus en il center.
- Faschai ina glista cun caracteristicas u cun purschidas che gidan a cuntanscher ina vita che promova la sanadad en Vossa vischnanca.

2 – CHAMPS D'ACZIUN E PRINCIPS D'ACZIUN

En blers champs da la vita publica e privata po la vischnanca influenzar la sanadad. Sa basond sin ils facturs d'influenza da la sanadad (ill. 1), sa paja quai spezialmain en ils suandants quatter champs d'acziun. Cun realisar mesiras che promovon la sanadad duain las vischnancas laschar sa maschadar ils champs d'acziun ed applitgar ils princips d'acziun.

III. 2
Champs d'acziun e princips d'acziun da la promoziun da la sanadad

L'orientaziun als champs d'acziun ed als princips d'acziun augmenta l'effect a lunga vista.

CHAMP D'ACZIUN

CONCEPIR LAS CUNDIZIUNS GENERALAS POLITICAS ED ORGANISATORICAS

Las vischnancas stgaffeschan las cundiziuns generalas, per ch'i restia pussaivel da crescer si, d'abitar e da viver en bunas relaziuns. Per quest intent dovri ina politica complessiva che resguarda ils aspects da la sanadad en tut ils secturs, pia furmazium, fatgs socials, sanadad, energia ed ambient, finanzas ed economia sco er planisaziun dal territori e traffic.

Models directivs, strategias e concepts che resguardan er la promoziun da la sanadad e la prevenziun, dattan orientaziun e sustegnan in engaschament sistematic e da lunga vista da la vischnanca. Per sviluppar e per realisar quests models vegnan las personas responsablas da la vischnanca accompagnadas da numerusas acturas e acturs professionals da la societad civila. Ina integraziun da las personas pertutgadas è medemamain da gronda impurtanza. Comitès en furma da cumissiuns, da gruppas da lavur u da raits faciliteschan da realisar il project en moda coordinada.

Soluziuns coordinadas resp. l'enconuschientscha, ch'i sa paja da sa barattar e da planisar sin plaun regional u schizunt sin plaun interregional, daventan pli impurtantas.

SIMPLAS IDEAS DA REALISAZIUN

L'incumbensada u l'incumbensà per la promoziun da la sanadad e per la prevenziun

- envida ina persuna spezialisada ad ina sesida da la suprastanza communal per in input tematic.
- tractandescha la promoziun da la sanadad regularmain en la sesida da la suprastanza (p.ex. 4 x per onn).
- s'infurmescha regularmain davart programs e davart iniciativas sin plaun chantunal e federal.
www.gr.ch/gf
www.prevention.ch
www.gesundheitsfoerderung.ch

Ina schelta da purschidas:

- cussegliaziun davart la strategia communal u regionala per la promoziun tempriva
- cussegliaziun davart la protecziun da la giuventetgna
- cussegliaziun davart raits localas da moviment e da sport

Ulteriuras purschidas sin www.gr.ch/gf

CHAMP D'ACZIUN STGAFFIR CUNDIZIUNS DA VIVER CHE PROMO VAN LA SANADAD

Sch'ina vischnanca stgaffescha cundiziuns da viver, da scola e da lavurar che promovon la sanadad, po ella rinforzar il cumportament che promova la sanadad da la populaziun. Impurtant è in spazi public cun pussaivladads attractivas per s'inscuntrar e per sa mover, cun vias da scola, cun sendas e cun vias da velos segiras u cun hallas da gimnastica e locals d'uniun ch'èn averts e che pon vegnir utilisads cuminaivlamain. Purschidas da cussegliaziun, da tgira u da temp liber sco in post da consultaziun per dumondas da la vegliadetgna, canortas d'uffants, gruppas da giu u gruppas la lavur cun giuvenils gidan medemamain a cuntanscher cundiziuns da viver che promovon la sanadad.

Las purschidas duain esser da buna qualitad, esser accordadas ina cun l'autra ed avair in access simpel.

SIMPLAS IDEAS DA REALISAZIUN

L'incumbensada u l'incumbensà per la promoziun da la sanadad e per la prevenziun

- fa in urden d'utilisaziun per las localitads en la vischnanca u incitescha da far in tal.
- tematisescha da reglar il sustegn financial da las purschidas da temp liber.
- iniziescha inspecziuns cun gruppas da la populaziun tras la vischnanca.

Ina schelta da purschidas:

- cussegliaziun per scolas, schulnetz21 grischun
- maisa da mezdi eccellente
- sustegn d'ina halla da gimnastica averta
- cussegliaziun davart il sport da scola volutar
- cussegliaziun davart la piazza da pausa
- cussegliaziun e finanziaziun parziala da las plazzas da giugar, dals spazis da moviment e d'inscunter

Ulteriuras purschidas sin www.gr.ch/gf

CHAMP D'ACZIUN

PROMOVER LA PARTICIPAZIUN SOCIALA E L'ENGASCHAMENT VOLUNTAR

Ina cuminanza che funcziuna bain e la coesiun sociala èn caracteristicas impurtantas per ina populaziun sauna. Sa sentir sco part d'ina cuminanza gida fermamain a cuntanscher in bainstar saun. L'isolaziun sociala po vegnir reducida e l'engaschament da la populaziun rinforzà.

Relaziuns socialas e l'engaschament voluntar da persunas e da gruppas èn contribuziuns preziusas. La vischnanca als sto enconuscher, sustegnair, apprezzar e promover. Las uniuns, l'agid da buna vischinanza, projects da mentoring u purschidas da servetschs en uffizi d'onur sustegnan e promovon il bainstar da la populaziun.

SIMPLAS IDEAS DA REALISAZIUN

L'incumbensada u l'incumbensà per la promozion da la sanadad e per la prevenziun

- organischescha – ensemen cun la supranza communal – mintga onn undrientschas da persunas che s'engaschan spezialmain en la vischnanca.
- envida las persunas responsablas per las uniuns ad in inscunter annual per in barat, per ina cunvegrientscha e per ina renconuschientscha.
- lantscha in di per embellir la vischnanca, p.ex. rumir sendas da spassegiar, nettegiar ils bigls, emplantar tshertas surfatschas verdas publicas e.u.v.

Ina schelta da purschidas:

- vegnir pli vegl sco part d'ina rait locala
- cussegliaziun davart cultura, temp liber e participaziun en il sector da la giuventetgna

Ulteriuras purschidas sin www.gr.ch/gf

CHAMP D'ACZIUN

PROMOVER LAS RESURSAS PERSONALAS ED IL CUMPORTAMENT SAUN

Il stil da viver personal sco er las resursas disponiblas resp. mancantas han tant consequenzas positivas sco er negativas per la sanadad. Tras l'infurmaziun davart las purschidas e tras la sensibilisaziun per temas da la sanadad pon vegnir cuntanschids effects positivs.

Per quest intent rendan las vischnancas visiblas las purschidas da temp liber e dad uniuns sco er las purschida da cussegliaziun e da sustegn per lur populaziun. La populaziun vegn uschia motivada da sa participar activamain a la cuminanza e da dumandar, en cas da basegn, cussegliaziun e sustegn.

Cun acziuns e cun rinforzar campagnas da sanadad pon las vischnancas far enconuscent temas impurtants a lur populaziun.

SIMPLAS IDEAS DA REALISAZIUN

L'incumbensada u l'incumbensà per la promozion da la sanadad e per la prevenziun

- publitgescha sin la pagina d'inte net communalas las purschidas da la vischnanca u da la regiun che promovan la sanadad da tut las gruppas da vegliadegna ed integrescha find-help.gr.ch en la pagina d'internet.
- emposta las materialias per las campagnas (wie-gehts-dir.ch, gr.feel-ok.ch, sichergehen.ch) e renda visibels ils messadis en la vischnanca.
- intimescha las organisaziuns e las instituziuns en la vischnanca d'organisar occurrenzas davart temas da la sanadad actuals.

Ina schelta da purschidas:

- cussegliaziun e finanziaziun parziala d'occurrenzas d'impuls
- find-help.gr.ch
- campagnas davart temas che promovan la sanadad

Ulteriuras purschidas sin www.gr.ch/gf

PRINCIPS D'ACZIUN DA LA PROMOZIUN DA LA SANADAD

L'orientaziun als princips d'acziun da la promoziun da la sanadad è ina caracteristica da qualitat. Sch'ina vischnanca agescha tenor quests princips, han las mesiras ed ils projects in effect pli grond.

III. 3 Princips d'acziun da la promoziun da la sanadad

FACIT

Mintga champ d'acziun è impurtant. Cun cumbinar ils champs d'acziun cuntanschais Vus l'effect il pli grond. Ils princips d'acziun furman in cumpass central. Tenor els orientescha ina vischnanca sia influenza e sia acziun.

TIP

- Vus avais legè differentas ideas Tgeninas pudais Vus realizar il mais che vegn? Faschai quai!
- Tschertgai en la vischnanca personas alliadass che As sustegnan.

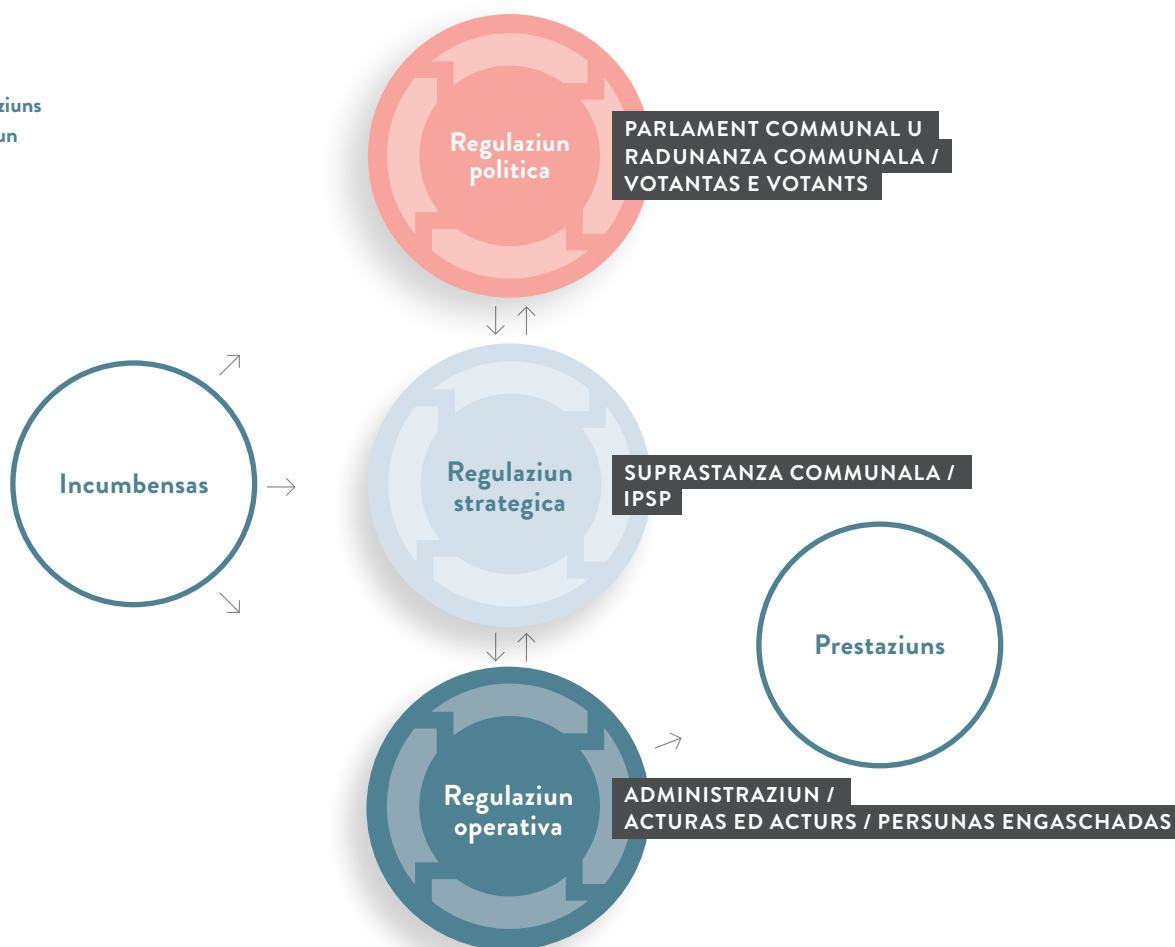
III. 4
 Co vesa ora ina
 vischnanca sauna?

3 – FRANCAZIUN E REGULAZIUN

L'incumbensa per la promoziun da la sanadad e per la prevenziun è francada en la Lescha chantunala da sanadad (art. 6 e 7) ed en la Lescha d'agid per personas toxicomanas (art. 7 ed 8). La vischnanca è responsabla per la promoziun da la sanadad e per la prevenziun. Las incumbensas communalas resultan da las pretensiuns e dals basegns da la vischnanca.

La suprastanza communal coordinescha e regulescha las mesiras per la promoziun da la sanadad e per la prevenziun. Ella surdat questa incumbensa per regla a la commembra u al commember da la suprastanza ch'è cumpetenta u cumpetent per il ressort Sanadad. Quai è l'incumbensada u l'incumbensà per la promoziun da la sanadad e per la prevenziun (IPSP). Cumpetenzas e responsablads cleramain regladas per la rolla e per la funcziun da l'incumbensada u da l'incumbensà faciliteschan la collavuraziun tranter il plaun strategic ed il plaun operativ.

III. 5
Incumbensas, prestaziuns
e process da regulaziun

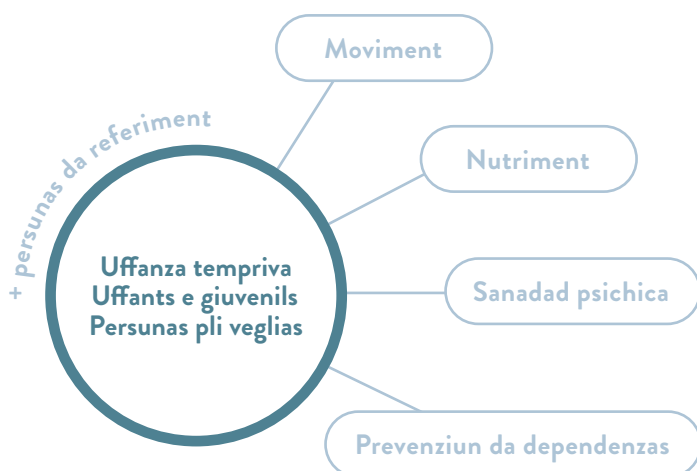

REGULAZIUN STRATEGICA

La promoziun da la sanadad e la prevenziun èn temas interdisciplinars ed influenzeschan las decisiuns d'auters ressorts. Las vischnancas duain recepir la promoziun da la sanadad e la prevenziun en models directivs sco er en concepts u en strategias. Da quai vegnan deducidas finamiras da legislatura, mesiras e projects che vegnan integrads en il plan da finanzas ed en il preventiv. Uschia survegn la suprastanza communal la libertad concepziunala necessaria. Las vischnancas mettan accents tenor lur basegn e persequiteschan ils princips d'acziun (chapitel 2).

REGULAZIUN OPERATIVA

La suprastanza communal surdat las incumbensas executivas (mesiras, projects) a l'administraziun communal, a la scola u ad acturas ed acturs sco uniuns, organizaziuns senza profit u manaschis publics. Er personas che s'engaschan sin plaun local, pon realisar mesiras. Las incumbensas vegnan realisas en il cas optimal tenor ils princips d'acziun ed ensemen cun la grupp en mira pertutgada.

III. 6

Gruppas en mira impurtantas e temas impurtants da la promoziun da la sanadad

Per cuntanscher in'auta efficacitad en cas da resursas limitadas recumonda il Post specialisà per la promoziun da la sanadad da:

- focussar sin las gruppas en mira uffanza tempriva, uffants e juvenils, personas pli veglias sco er lur personas da referiment
- focussar sin ils temas moviment, nutriment, sanadad psichica e prevenziun da dependenzas
- cumenzar ad agir – planisar cun quità, dumandar sustegn professional e metter a disposiziun avunda resursas

PROCESS DA REGULAZIUN

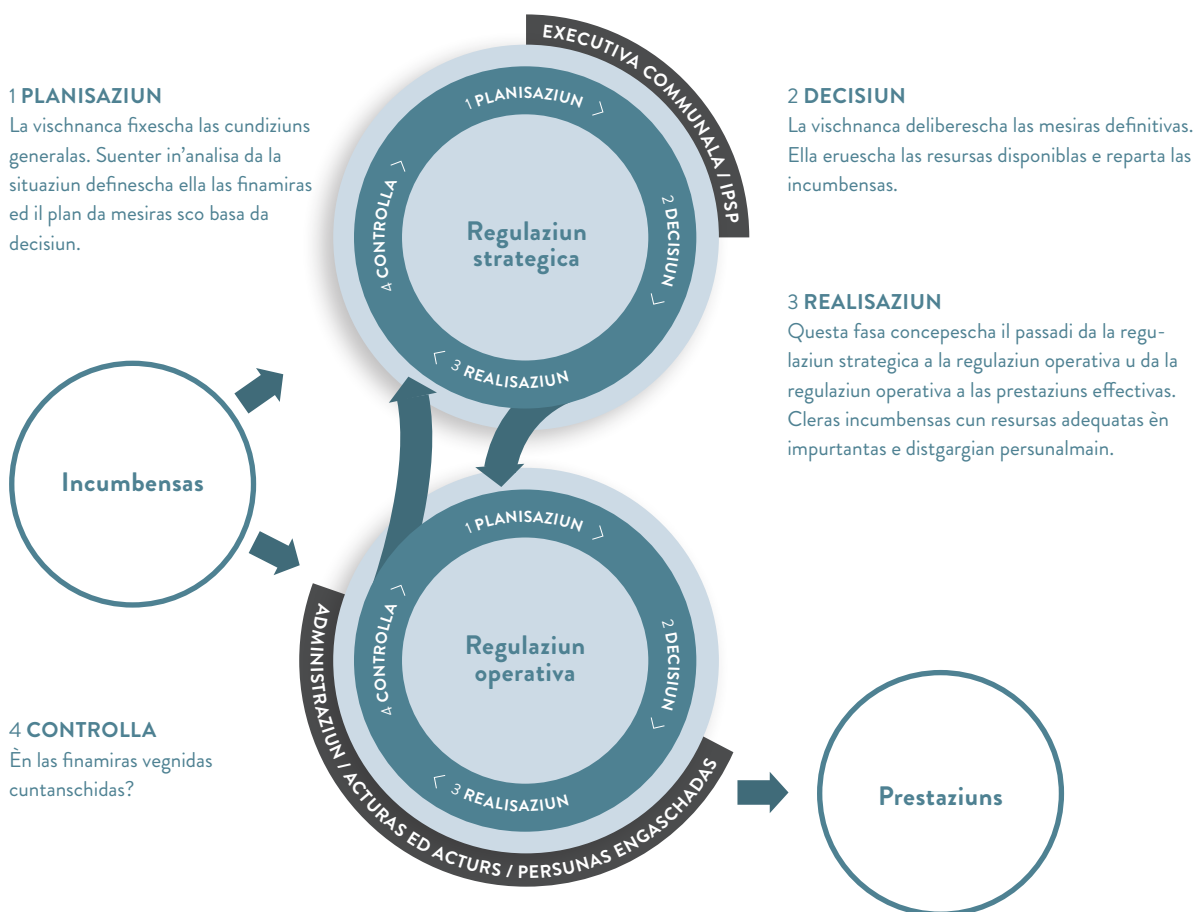
Bleras chaussas pertutgant la promoziun da la sanadad progredeschan gia bain e la vischnanca po sa basar sin chaussas existentas. Raschunaivel è in monitoring che registrescha regularmain e sistematicamain las mesiras e las purschidas che promovan la sanadad en la vischnanca. Quest monitoring gida las incumbensas ed ils incumbensads

communals ad identifitgar largias, champs tematics u problematics en il sector da la promoziun da la sanadad e da la prevenziun. Ils process da regulaziun èn il liom tranter las incumbensas e las prestaziuns. Tut tenor l'incumbensa percurran els ils traits stgalims legislativa, executiva ed administraziun e sa cumponan adina da las quatter fasas da l'illustraziun 7.

MONITORING

È separà dal circuit directiv per propri. Surveglia cuntinuadamain l'entir process da regulaziun.

MONITORING

III. 7
Puncts da contact e fasas da la regulaziun strategica ed operativa

FACIT

La funcziun da las incumbensadas e dals incumbensads sto esser integrada en las structuradas existentas. Competenzas e responsabladads regladas cleramain faciliteschan la collavuraziun tranter il plaun strategic ed il plaun operativ. Sin basa da l'analisa da la situaziun na duai ina vischnanca betg sviluppar mesiras che promovon la sanadad per, mabain ensemen cun la gruppa en mira. Quai augmenta il potenzial per in effect a lunga vista.

TIP

- Controllai, sche Vossa funcziun sco incumbensada u incumbensà è cuntegnida en l'organigram.
- As infurmai, sche la promoziun da la sanadad e la prevenziun è francadas en models directivs ed en strategias u concepts da Vossa vischnanca.
- As engaschai, per che la promoziun da la sanadad e la prevenziun vegnian recepidas en ils instruments directivs strategics.

**La participaziun
sustegna l'effect
da las mesiras.**

4 – ROLLA ED INCUMBENSAS

En la vischnanca surpiglian las incumbensadas ed ils incumbensads per la promoziun da la sanadad e per la prevenziun las incumbensas d'infurmaziun, da coordinaziun e d'iniziativa. Els èn in liom impurtant tranter la vischnanca, il Post spezialisà chantunal per la promoziun da la sanadad e la populaziun locala.

Lur **rolla** premetta ch'els

- chapeschan la promoziun da la sanadad e la prevenziun sco process cuntinuants;
- integreschan la promoziun da la sanadad e la prevenziun en differents secturs politics;
- dependan da l'acceptanza individuala ed organisatorica;
- collian in cun l'auter differents plauns ierarchics e differentas gruppas d'interess, p.ex. Post spezialisà per la promoziun da la sanadad, suprastanza communal sco er manadras e manaders da projects locals.

Lur **incumbensas** premettan ch'els

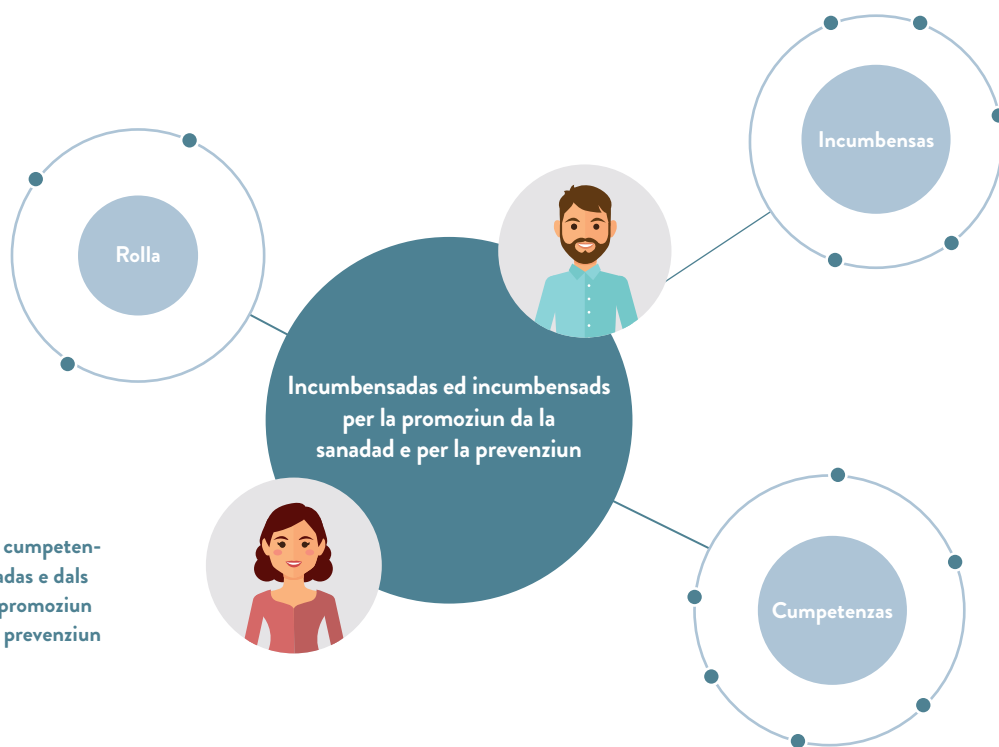
- fan in monitoring surordinà davart las mesiras che promovon la sanadad e davart las purschidas da la vischnanca;
- infurmeschan e cusseglian la suprastanza communal davart las dumondas da la promoziun da la sanadad e da la prevenziun en la vischnanca;
- integreschan la promoziun da la sanadad e la prevenziun en ils models directivs ed en ils concepts u las strategias da la vischnanca;
- apportan ideas e projects en furma da propostas sin plaun politic;
- incumbenseschan il plaun operativ da realisar mesiras e projects;
- furman raits regionalas e sa perfecziuneschan

Ina schelta da purschidas:

- newsletter
- inscuters regionalas d'infurmaziun e da colliaziun
- perfecziunaments

Ulteriuras purschidas sin www.gr.ch/gf

III. 8
 Rolla, incumbensas e cumpetenzas da las incumbensadas e dals incumbensads per la promoziun da la sanadad e per la prevenziun

Sco incumbensada ed incumbensà per la promoziun da la sanadad e per la prevenziun duvrais Vus las suandantas

cumpetenzas:

- enonuschientschas tematicas davart la promoziun da la sanadad e davart la prevenziun (chapitel 1,2);
- chapientscha fundamentala davart ils process da regulaziun (chapitel 3);
- enonuschientscha davart las acturas ed ils acturs principals e davart las purschidas sin plaun communal, regional e chantunal;
- abilitad da furmar raits;
- forza da persvader e perseveranza;
- pensar concepziunal e cumbinatoric;
- plaschair da communitgar e d'ir enturn cun umans che han differents basegns.

FACIT

L'incumbensa e la rolla da las incumbensadas e dals incumbensads per la promoziun da la sanadad e per la prevenziun pretenda, ch'els fetschian punts.

Els ston stgaffir chapientscha e restar vidlonder, er sch'i dat opposiziun.

TIP

- Faschai ina glista dals contacts cun quellas personas che As han gidà u che pudessan esser utilas en il sector da la promoziun da la sanadad e da la prevenziun.
- Per regla vegn la lavur en in uffizi da milissa calculada cun in temp da lavur annual da 300 fin 350 uras. Ponderai, quantas da questas uras che Vus pudais duvrar per l'incumbensa da la promoziun da la sanadad e da la prevenziun.

La promoziun da la sanadad è ina incumbensa da la suprastanza communal. La suprastanza communal la sto garantir.

5 – POST SPEZIALISÀ PER LA PROMOZIUN DA LA SANADAD

En la promoziun da la sanadad ed en la prevenziun (Lescha da sanadad, DG 500.000, art. 7) è il chantun cumpetent per:

- campagnas e programs en tut il chantun;
- incumbensas intercommunalas;
- il sustegn professional da las vischnancas;
- la cussegliaziun gratuita da las mammas e dals babs da poppins e d'uffants pitschens;
- la coordinaziun da las activitads da las vischnancas.

Questas incumbensas surpiglia il Post spezialisà per la promoziun da la sanadad da l'Uffizi da sanadad dal Grischun.

PURSCHIDA DA SUSTEGN PER VISCHNANCAS

Sensibilisaziun per temas che promovon la sanadad

Newsletter, pagina d'internet, occurrenzas d'informaziun sco er campagnas en tut il chantun

Cussegliaziun e perfecziunament

Introduziun en la promoziun da la sanadad per novas incumbensadas u per novs incumbensads ubain per gremis en Vossa vischnanca u a chaschun dal di da curs annual en ils secturs vegliadetgna prescolara, vegliadetgna da scola, vegliadetgna sco er spazis da moviment e d'inscunter

Furmaziun da raits

Inscunters en raits davart temas ed activitads intercommunalas

Cofinanziaziun

Per realisar projects che promovon la sanadad pon vegnir concedidas contribuziuns

6 – ULTERIURS POSTS SPEZIALISADS E BASAS

Cussegliazion per vischnancas en il sectur da la promoziun da la sanadad e da la prevenziun porschan ils suandants partenaris (glista betg definitiva):

BASAS CHANTUNALAS – RECUMANDAZIUNS PER IL CHANTUN, PER LA VISCHNANCA E PER LAS ACTURAS ED ILS ACTURS

Uffizi dal servetsch social dal Grischun: Post da coordinaziun per la politica d’uffants e da giuvenils (p.ex. Strategia per la promoziun tempriva), post da consultaziun per la tgira d’uffants complementara a la famiglia

Uffizi per la scola populara ed il sport dal Grischun: Promoziun da la sanadad en las scolas (p.ex. promoziun da schulnetz21 ensemen cun l’Uffizi da sanadad dal Grischun)

graubündenSport, Uffizi per la scola populara ed il sport: Promoziun dal moviment e dal sport (p.ex. raits localas da moviment e da sport)

Post spezialisà per l’integraziun dal Grischun: Projects d’integraziun

Post spezialisà per il traffic betg motorisà dal Grischun: Promoziun dal traffic betg motorisà (p.ex. vias da velo, sendas da viandar e rutas da velo da muntogna)

jugend.gr: Promoziun d’uffants e da giuvenils

Crusch blava dal Grischun: Prevenziun da dependenzas (p.ex. Blue Cocktail Bar, round-about)

Pro Senectute dal Grischun: Lavur da vegliadetgna e da cuminanza

Program chantunal promoziun da la sanadad per uffants e giuvenils 2022–2025 (moviment, nutriment, sanadad psichica), Uffizi da sanadad dal Grischun

Program chantunal promoziun da la sanadad per la vegliadetgna 2021–2024 (moviment, nutriment, sanadad psichica), Uffizi da sanadad dal Grischun

Program grischun Dependenzas 2021–2024 (prevenziun da dependenzas), Uffizi da sanadad dal Grischun

Strategia chantunala Dependenzas, Chantun Grischun (2023)

Concept per promover il sport, Uffizi per la scola populara ed il sport, graubündenSport, chantun Grischun (2021)

Model directiv per la politica d’uffants e da giuvenils en il chantun Grischun (2021), Uffizi dal servetsch social dal Grischun

Strategia per la promoziun tempriva 2022–2025, Uffizi dal servetsch social dal Grischun

Model directiv per la promoziun da la sanadad e la prevenziun, Departament da giustia, segirezza e sanadad DGSS dal Grischun (2017)

Model directiv dal Grischun pertutgant la vegliadetgna, Departament da giustia, segirezza e sanadad DGSS dal Grischun (2012)

Program chantunal d’integraziun 2024 – 2027, Post spezialisà per l’integraziun dal Grischun

FUNTAUNAS

Uffizi federal da sanadad publica (UFSP) (editur) (2022). NCD-Strategie: Auftrag, Vision, Ziele, Massnahmen und Steuerung. <https://www.bag.admin.ch/bag/de/home/strategie-und-politik/nationale-gesundheitsstrategien/strategie-nicht-uebertragbare-krankheiten/auftrag-schwerpunkte-ziele.html>

Derungs, C., Fetz, U. & Just, D. (2018). Startpaket für Gemeindepolitiker/-innen. Ein Leitfaden. https://www.fhgr.ch/fileadmin/fhgr/unternehmerisches_handeln/ZVM/publikationen/2018/zvm-publikationen-Leitfaden_Startpaket_fuer_GemeindepolitikerInnen.pdf

Endres, E. (2008). Grenzgänger – ein neuer Managementtypus. In Bertelsmann Stiftung (editur), Grenzgänger, Pfadfinder, Arrangeure. Mittlerorganisationen zwischen Unternehmen und Gemeinwohlororganisationen (p. 46–56). Gütersloh: Bertelsmann Stiftung.

Fabian, C. & Neuenschwander, M. & Geiser, M. (2018). Erfolgsfaktoren und Empfehlungen für Präventionsprojekte in Gemeinden. <https://www.gesundheitsfoerderung-praevention.ch/dienstleistungen/erfolgsfaktoren-praevention-in-gemeinden/>

Schilling, J. (2016). Didaktik/Methodik Sozialer Arbeit (7. Aufl.). Minca: Reinhardt.

Weber D., Kessler C. (2022). Gesundheitsförderung im Alter lohnt sich! Argumente und Handlungsfelder für Gemeinden und Städte. https://gesundheitsfoerderung.ch/sites/default/files/migration/documents/Broschuere_GFCH_2021_08_-_Gesundheitsfoerderung_im_Alter_lohnt_sich.pdf

IMPRESSUM

Auturas: Alice Lang, Ruth Nieffer

Collavuraziun: Valeria Ciocco, Denise Rudin

Illustraziuns: Trimarca SA, Scola auta spezialisada dal Grischun (CMA),

Promoziun Sanadad Svizra, Uffizi federal da sanadad publica UFSP

Fotografia Peter Peyer: © Chanzlia chantunala dal Grischun

Design: Trimarca SA, Cuir

Editur: Uffizi da sanadad dal Grischun

2. ediziun actualisada

© Chasa editura da la SASGR, Cuir 2023

ISBN 978-3-907247-23-5

Uffizi da sanadad dal Grischun
Post spezialisà per la promoziun da la sanadad
Hofgraben 5
7001 Cuir
081 257 64 00
gf@san.gr.ch
www.gr.ch/gf

